

Весна Васић-Al Shaikhsalama  
Универзитет у Београду – Филолошки факултет  
alshaikhsalama@mts.rs

## ПЛИНИЈЕВА ПИСМА У ПРЕВОДУ АЛБИНА ВИЛХАРА

**Апстракт:** Предмет овога рада јесте превод Писама Гаја Плинија Млађег, из пера Албина Вилхара. Рад доноси опис, језичкостилску анализу превода и тумачење преводиоачевог поступка. Спроведена анализа обухватила је испитивање тачности превода, односа преводиоца према стилским средствима која се налазе у оригиналу, као и стила превода као самосталног књижевног дела. Због обимности латинског текста, ограничили смо се на одређени број примера. У закључном делу рада изнети су резултати ових испитивања.

**Кључне речи:** Гај Плиније Млађи, Албин Вилхар, латински језик, римска проза, српска преводна књижевност 20. века, рецензија римске прозе код Срба.

**Abstract:** The subject of this paper is the translation of Letters of Pliny the Younger by Albin Vilhar. The paper gives a description of the translation and strives to present linguistic and stylistic analysis and interpretation of the translator's procedure. The conducted analysis comprises the research about the precision of the translation, the degrees of conveying the stylistic devices from the original, as well as the style of the translation, as an autonomous work of art. We have limited ourselves to a certain number of examples, due to the scope of the Latin text. The results of our research are presented in the last part of the paper.

**Keywords:** Gaius Plinius Secundus, Albin Vilhar, the Latin language, Roman prose, Serbian translation literature of the 20th century, the reception of Roman prose in Serbian literature.

Године 1982. Српска књижевна задруга издала је превод са латинског језика свих десет књига *Писама* Гаја Плинија Млађег.<sup>1</sup> Превод је објављен постхумно; потиче из превођилачке заоставштине Албина Вилхара, а нађен је без критичког апарата и најнужнијих коментара. Редакцију превода извршио је класични филолог и археолог Бранко Гавела. Од њега потичу и предговор под насловом *Живот и дело Плинија Млађег*, као и објашњења.<sup>2</sup> Ово је

<sup>1</sup> Коло LXXV, књига 495.

<sup>2</sup> Библиографија Бранка Гавеле: S[lobodan] A. Jovanović, „Gavela, Branko”, у: Živojin Bošković (gl. ur.), *Leksikon pisaca Jugoslavije*, knj. II, Novi Sad, Matica srpska, 1979, str. 206–207.

први интегрални превод Плинијевих писама на српском / српскохрватском језичком простору. Ако изузмемо преводе појединих писама у периодици, једино монографско издање које је претходило Вилхаровом преводу јесте превод тридесет три Плинијева писма из пера хрватског филолога Драгутина Кишпатића.<sup>3</sup>

\*\*\*

Албин Вилхар (1902–1975) завршио је у Љубљани и Бечу студије класичне филологије, а 1924. године стекао је докторат на Универзитету у Љубљани дисертацијом *Izbrana vprašanja o Parteniju (Questiones Parthenianae)*. Био је гимназијски професор, најпре у Новом Месту у Словенији, потом у Србији и Црној Гори – у Зајечару, Никшићу, Новом Саду, Сремским Карловцима, Земуну и у Београду, где је био професор у Другој мушкој гимназији, а потом у Класичној гимназији, основаној после Другог светског рата. Неколико година био је лектор за латински језик на Филолошком факултету у Београду.<sup>4</sup> Објавио је књиге *Легенде о јунацима старог Рима* (1967), *Латински цитати* (1973) и више научних студија на словеначком, српском и енглеском језику. Поред превода с немачког, италијанског, енглеског и словеначког језика,<sup>5</sup> објавио је и низ превода с класичних језика. Међу њима се издвајају: *Златни магарец* Апулеја из Мадауре (1954), Платонови списи *Држава* (1957), *Горгија* (1968), *Менон* (1970) и *Закони* (1971), Марко Аурелије, *Самом себи* (1961), Плутархови животописи *Дион* и *Брут* (1964), *Животи и мишљења истакнутих филозофа* Диогена Лаертија (1973), *Писма пријатељу* Луција Анеја Сенеке (1978), *Тајна историја* Прокопија из Цезареје (2004)<sup>6</sup>, поједини текстови у двотомној хрестоматији Мирослава Пантића *Поетика хуманизма и ренесансе* (1963) и др. Албин Вилхар је написао неколико гимназијских уџбеника за

<sup>3</sup> Плиније Млади, *Izabrani listovi*, Zagreb, Tisak i naklada knjižare L. Hartmana, b. g. Српскохрватске преводе из Плинија Млађег, до 1963. године, бележе Милан Будимир и Мирон Флашар, *Преглед римске књижевности: de auctoribus Romanis*, Београд, „Научна књига”, 1986, стр. 537.

<sup>4</sup> Библиографија Албина Вилхара: Slobodan A. Jovanović (gl. ur.), *Savremeni književni prevodioci Jugoslavije*, Beograd, Savez književnih prevodilaca Jugoslavije, 1970, str. 101; K[сенија] Марицки Гађански, „Вилхар, Албин”, у: Чедомир Попов (гл. ур.), *Српски биографски речник*, књ. 2, Нови Сад, Матица српска, 2006, стр. 211; В. Ј. [Војислав Јелић], „Вилхар, Албин”, у: Радош Љушић (гл. и одг. ур.), *Енциклопедија српског народа*, Београд, Завод за уџбенике, 2008, стр. 174; Г[ордана] Радојчић Костић, „Вилхар, Албин”, у: *Српска енциклопедија*, т. II, Нови Сад – Београд, Матица српска – Српска академија наука и уметности – Завод за уџбенике, 2013, стр. 399.

<sup>5</sup> У најзначајније преводе А. Вилхара са живих језика, говорећи о литератури о антици, убрајају се: с енглеског – Сабина Освалт, *Грчка и римска митологија* (1980); с немачког језика – *Речник грчких и латинских писаца антике и средњег века*, Волфганга Бухвалда, Армина Холвега и Ота Принца (1984). Наведене две књиге објављене су постхумно.

<sup>6</sup> Превод је изашао постхумно, у издавачкој кући „Дерета”, а предговор и коментар написао је историчар-византолог Радивој Радић.

латински језик, укључујући *Латинску читанку за V разред гимназије* (1929).<sup>7</sup> Саставио је речнике модерних језика: *Словенско-србскохрватски словар и Србскохрватско-словенски словар* (1927), *Немачко-српски речник* (1941) и *Српско-немачки речник* (1943), *Италијанско-српски речник* (1941), *Речник италијанског и српскохрватског језика* (1957), *Речник српскохрватског и италијанског језика* (1963). Издавачка кућа „Дерета” покренула је 2002. године библиотеку „Преводи Албина Вилхара”, у којој су изашле следеће књиге: *Латински цитати* (2002); Плутарх, *Дион и Брут* (2002); Џонатан Свифт, *Гуливерова путовања* (2002); Мигел де Сервантес Сааведра, *Дон Кихот* (2002)<sup>8</sup>; *Легенде о јунацима старог Рима* (2002) и *Јакоб Грим, Бајке* (2003).

\*\*\*

У преводу Албина Вилхара можемо читати целокупан Плинијев корпус писама сврстаних у десет књига, од којих првих девет чине писма пријатељима, а десета садржи званичну преписку између Плинија као намесника Битиније и цара Трајана.

Погледајмо у којој мери преводилац успева да пренесе Плинијев стилизован, поетски језик, као и пишчеву љубав према природи. Издвајамо опис пејзажа у Плинијевом родном граду Коми (писмо I, 3), у околини Плинијево виле у Лаурентину (писмо II, 17) и у Тусцима (писмо V, 6):

(I, 3, 1) *Quid agit Comum, tuae meaeque deliciae? Quid suburbanum amoenissimum? Quid illa porticus verna semper? Quid platanon opacissimum? Quid euripus viridis et gemmeus? Quid subiectus et serviens lacus? Quid illa mollis et tamen solida gestatio? Quid balineum illud, quod plurimum sol implet et circuit? Quid triclinia illa popularia, illa paucorum? Quid cubacula diurna, nocturna?*

Шта је с Комом, твојом и мојом радошћу? Шта је с оном предивном кућицом у предграђу? Шта је с оним тремом, где је владало вечито пролеће? Шта је с оним вењаком под платанима? Шта је с оним каналом пуним сјајне зелене воде, шта је са језером које лежи у његовом подножју, и које те снабдева водом? Па са оним шеталиштем, на коме носилке налазе меко, а ипак сабијено тле? И шта је с оним дивним купатилом које сунце греје и осветљава са свих страна? Па онда оне велике и мале трпезарије? И спаваће собе и одаје за дневна и ноћна одмарања?

Као што можемо видети, утисак носталгије за родним градом остварен је употребом кратких, узастопних упитних реченица и анафоре *quid* на чак десет места. Вилхар преноси тон оригинала, будући да се користи анафором „шта је” и саставним везницима „па” и „и”. Примећујемо да преводилац

<sup>7</sup> Као заговорник класичног изговора латинског језика, Албин Вилхар је написао чланак: „О изговору латинског језика”, *Гласник југословенског професорског друштва*, књ. 15, Београд, 1934–1935, стр. 123–129.

<sup>8</sup> Није реч о интегралном преводу, већ о преводу начињеном за школске потребе.

спретно убацује и анафору „онај”, чиме је још више појачана нота жалости за родним крајем, а којом одише овај Плинијев пасус у целини.

(II, 17, 14–15) *Gestatio buxo aut rore marino, ubi deficit buxus, ambitur (nam buxus, qua parte defenditur tectis, abunde viret; aperto caelo apertoque vento et quamquam longinqua aspergine maris inarescit), adiacet gestationi interiore circuitu vinea tenera et umbrosa nudisque etiam pedibus mollis et cedens. Hortum moris et ficus frequens vestit, quarum arborum illa vel maxime ferax terra est, malignior ceteris.*

Свуда око шеталишта расте шимшир, а тамо где нема шимшира има руз-марина; (шимшир бујно напредује на местима где је заштићен зградама, али се одмах осуши ако је изложен ветровима и сланој води, па макар и на већој даљини). Унутар самих стаза за шетњу налази се млада и сеновита пергола где је земља мека и угiba се чак и испод босих ногу. Сам врт је просто прекривен стаблима дудова и смокава, дрвећем што лепо успева на том земљишту које нимало не погодује другом дрвећу.

У овом примеру могли смо видети да је сликовитим избором речи Вилхар достигао лепоту Плинијевог описа: наиме, у последњој реченици примећујемо да је објекат *hortum* узео као субјекат своје реченице, а да је предикат обогатио прилогом „просто”, чиме је читаоцу пружио више него упечатљиву слику овог прелепог врта. Такође запажамо да је придев *malignior*, ради постизања ефекта, превео описно „који нимало не погодује”.

(V, 6, 4–5) *Caelum est hieme frigidum et gelidum; myrtos, oleas, quaeque alia adsiduo tepore laetantur, aspernatur ac respuit; laurum tamen patitur atque etiam nitidissimam profert, interdum, sed non saepius quam sub urbe nostra necat. Aestatis mira clementia; semper aër spiritu aliquot movetur; frequentius tamen auras quam ventos habet.*

Тамо је клима зими хладна и ледена; тамо не расту мирте, маслине и друге биљке које воле благу топлоту; али лепо успева ловор, па је диван и веома бујан, само га зими понекад, али не чешће него у околини нашег града, уништава мраз. Лето је чудесно благо; ваздухом стално струји неки ветар; али чешће дува благи лахор него ветар.

И у овом пасусу уочили смо Вилхарову способност да одабере праву нијансу у значењу одређене речи: именицу *caelum* он с правом преводи као „клима”, а у погледу именице *aura* одлучује се за поетски израз „благи лахор”.

Плинијеве јасне и сажете реченице, обиље стилских фигура и поетски језик нарочито се добро виде у писмима у којима приповеда занимљиве приче о дечаку и делфину, као и о духу који се наводно појавио у једној кући у Атини. Погледајмо колико је Албин Вилхар успео да дочара Плинијев живописан језик и стил приповедања:

(VII, 27, 4–5) *Iam illud nonne et magis terribile et non minus mirum est, quod exponam ut accipi? Erat Athenis spatiosa et capax domus, se infamis et pestilens. Per silentium noctis sonus ferri et, si attenderes acrius, strepitus vinculorum longius primo, deinde e proximo reddebatur: mox apparebat idolon, senex macie et squalore confectus, promissa barba, horrenti capillo; cruribus compredes, manibus catenas gerebat quatiebatque.*

А сада ћеш чути други догађај онако како сам га ја чуо и који је још чудноватији и страшнији? У Атини је била велика и пространа кућа, али извикана као да је кухна. У тишини ноћи чуо би се звекет гвожђа и кад би се боље пазило могло би се чути и звецкање ланаца, најпре као из даљине, а после сасвим изблиза. Ускоро би се појавио дух, један старац, врло мршав, у траљама, дугачке браде, накострешене косе, који је на ногама и рукама носио ланце и њима ударао око себе.

Запажамо да је Вилхаров превод коректан, филолошки тачан, а посебно издвајамо сликовите одабире речи „извикана” за облик *infamis* и „траљав” за синтагму *squalore confectus*, јер доприносе преношењу осећаја страве у сцени описаној у Плинијевој интерпретацији.

(IX, 33, 4–6) *Delphinus occurrit et nunc praecedere puerum, nunc sequi, nunc circumire, postremo subire, deponere, iterum subire trepidantemque perferre primum in altum, mox flectit ad litus redditque terrae et aequalibus. Serpit per coloniam fama; concurrere omnes, ipsum puerum tamquam miraculum adspicere, interrogare, audire, narrare. Postero die obsident litus, prospectant mare et si quid est mari simile. Natant pueri, inter hos ille, se cautius. Delphinus rursus ad tempus, rursus ad puerum. Fugit ille cum ceteris. Delphinus, quasi invitet, revocet, exsilit, mergitur variosque orbis implicat expeditque. Hoc altero die, hoc tertio, hoc pluribus, donec homines innutritos mari subiret timendi pudor. Accedunt et adludunt et appellant, tangunt etiam pertretantque praebentem. Crescit audacia experimento. Maxime puer qui primus expertus est adnata nanti, insilit tergo, fertur referturque, agnoscitur se, amari putat, amat ipse; neuter timet, neuter timetur; huius fiducia, mansuetudo illius augetur.*

Тада му је допливао у сусрет делфин који је час јурио испред дечака, сад опет пливао иза њега, па га заобилазио, најзад се подвукао испод њега, збацио га, па је затим поново узео на леђа и понео једног дечака, који је дрхтао од страха, најпре према пучини, а после кратког времена окренуо се према обали и вратио га на копно међу његове вршњаке.

Глас о томе је почео да се шири колонијом. Долазили су сви, посматрали дечака као некакво чудо, запиткивали га, слушали његове приче, и то даље препричавали. Сутрадан људи запоседну обалу, очију упртих на морску пучину и на све што је личило на море. Дечаци су пливали, међу њима и онај, али опрезније. Делфин се поново појавио у исто време и допливао до дечака. Он побеже с осталима. А делфин је скочио увис, као да га је позивао да му се придружи, затим се загњурио а потом начинио неколико кругова око њега.

То исто је урадио и сутра, и прекосутра, и следећих дана све док људи, који су одрасли поред мора, нису осетили стид што су га се плашили. Пливали

су с њим, играли се и дозивали га. Чак су га додиривали и миловали по леђима. Заједно с његовом умиљатошћу расла је и њихова смелост, а највише се охрабрио дечак који је то први испробао. Он је пливао поред делфина, пео му се на леђа, делфин га је носио и враћао. Дечак је мислио да га је делфин препознао и да га воли, па га је и сам заволео. Није се плашио ни делфин, ни дечак. Дечак је добијао све више самопоуздања, а делфин постајао све питомији.

У првој реченици уочавамо да је анафорички употребљен прилог *nunc* Вилхар различито превео: „који је час јурио испред дечака, сад опет пливао иза њега па га заобилазио”. Оваквом језичком варијацијом смисао реченице сачуван је у потпуности, а динамичност читаве сцене пренета у превод. Други анафорички низ *hoc altero die*, *hoc tertio*, *hoc pluribus* Вилхар изоставља. Иако реченица није преведена дословно, њен смисао је и овде тачан: „То исто је урадио и сутра и прекосутра, и следећих дана”. Плиније се служи асиндетским низањем инфинитива *concurrere*, *adspicere*, *interrogare*, *audire*, *narrare*: преводилац постиже брзину и живост ове латинске реченице задржавањем асиндетона и вештом употребом учесталих глагола „долазити”, „запиткивати”, „препричавати”. Нарочито издвајамо успео превод одломка у којем Плиније описује с каквом напетомшћу су људи очекивали појављивање делфина, гледајући у море; наиме, *prospectant mare* Вилхар више него ефектно преводи „очију упртих на морску пучину”. Хијазам из последње реченице *huius fiducia*, *mansuetudo illius* преводилац није задржао.

Једна од особености Плинијевог стила јесте употреба елиптичних реченица. На следећим примерима можемо видети како се Албин Вилхар одредио према њима:

(III, 5, 13) *Surgebat aestate a cena luce, hieme intra primam noctis...*

Лети се од вечере дизао још за видела, а зими је, пре него што би пала ноћ...

У латинском тексту изостављена је именица *horam* – Вилхар се није одлучио за дослован превод, али реченица је смислом остала блиска оригиналу.

(II, 8, 1) „*Studes, an piscaris, an venaris an simul omnia?*”

Да ли проучаваш нешто или можда пецаш рибе, или одлазиш у лов, или можда радиш све то у исти мах?

Овде је реч о вербалној елипси; наиме, подразумева се облик *facis*. Вилхар је у складу с тим превео реченицу.

(IV, 13, 3) *Huic ego: 'Studes' inquam. Respondit: 'Etiam.' 'Ubi?' 'Mediolani.' 'Cur non hic?'*

Ја га упитах: „Да ли студираш?” Он ми одговори: „Да.” – „Где?”. „У Медиолану.” – „А зашто не овде?”

На овом примеру можемо видети колико Плиније воли сажете и кратке реченице. Вилхар је у овом случају испоштовао елипсе из оригинала.

Зарад стварања утиска спонтаности и живог разговора између њега и адресата, као и одржавања читалачке пажње, Плиније у дужим писмима обичава да уметне питања за која претпоставља да би му их сабеседник поставио. Примећујемо да Вилхар у својим преводима таквих пасуса успева да пренесе утисак непосредности, а у томе му помажу и стилски елементи задржани из оригинала: Плинијеве јасне и сажете реченице, елипсе и парентезе. Издвајамо одломке из Плинијевих писама Тациту, Миницијану, Приску и Гемину:

(I, 6,1) *Ridebis, et licet rideas. Ego ille quem nosti apros tres et quidem pulcherrimos cepi. Ipse? inquis. Ipse.*

Смејаћеш се, и то с правом! Ја, кога ти добро знаш, ухватио сам три вепра и то она најлепша! „Шта? Зар сâм?” казаћеш. Сâм.

(III, 9,27) *Dices: „Non fuit tanti; quid enim mihi cum tam longa epistula?” Nolito ergo identidem quaerere, quid Romae geratur.*

Рећи ћеш: „Ствар није вредела толико труда! Шта да радим са тако дугачким писмом?” Зато ме немој никада толико испитивати шта се ради у Риму!

(VIII, 22, 3-4) *Quaeris fortasse quo commotus haec scribam. Nuper enim – sed melius coram; quamquam ne tunc quidem.*

Питаћеш ме можда шта ме је подстакло да ти ово пишем. Недавно је неки... али боље да о томе разговарамо усмено! Па чак ни онда...

У овом последњем примеру примећујемо да се Плиније послужио и ретиценцијом.

Колико је Вилхар врстан преводац доказ су метафоре којима се служио, а којих у оригиналу нема; наиме, тиме је само стилски обогатио превод, а смисао латинских реченица очувао:

(I, 2, 2) *Temptavi enim imitari Demosthenen semper tuum...*

Покушао сам, наиме, да се угледам на Демостена који ти лежи на срцу...

(I, 18, 4) *Nam mihi patria est si quid carius patria fides videbatur.*

Јер дужност ми је да чувам образ отаџбине и оно што можда може бити драже од отаџбине.

(II, 17, 8) *Adnectitur angulo cubiculum in hapsida curvatum, quod ambitium solis fenestris omnibus sequitur.*

На том углу се налази још једна дворана, округла, која нуди сунцу све своје прозоре.

(IV, 9, 17) ... et Caepio, cum putaret licere senatui, sicut licet, et mitigare leges et intendere, non sine ratione veniam dedit facto, vetito quidem, non tamen inusitato.

...а Цепион се држао начела да сенат може законе и да ублажава и да их пооштрава, па је због тога, не сасвим без разлога, прогледао кроз прсте

његовом поступку, који је, додуше, био забрањен, али ипак није представљао нешто неуобичајено.

\*\*\*

На основу спроведене језичкостилске анализе извели смо следеће закључке:

Превод Плинијевих *Писама* из пера Албина Вилхара представља верну интерпретацију Плинијевог естетизованог језика. У српски текст пренет је тон оригинала, поштоване су стилске фигуре из изворног текста, а на појединим местима преводилац је обогатио превод синонимима и другим стилским средствима. Иако није инсистирао на дословности, Албин Вилхар је пружио тачан и успео превод овог латинског епистографа. Мора се узети у обзир и значајан допринос редактора превода Бранка Гавеле; његов допринос није на изричит начин одвојен, већ је уграђен у сам превод. Српски читалац, дакле, располаже ваљаним преводом целокупног корпуса писама Гаја Плинија Млађег.

## БИБЛИОГРАФИЈА

### ИЗВОРИ

Гај Плиније Млађи, *Писма*, превео Албин Вилхар, редакција превода, предговор и објашњења Бранко Гавела, Београд, Српска књижевна задруга (коло LXXV, књ. 495), 1982.

Pline le Jeune, *Choix de lettres*, text latin publié par A. Waltz, Paris, Librairie Hachette et C<sup>ie</sup>, 1918.

Idem, *Epistularum libri novem*, recognovit Henricus Keil, Lipsiae, in aedibus V. G. Teubneri, 1896.

### ЛИТЕРАТУРА

В. Ј. [Војислав Јелић], „Вилхар, Албин”, у: Радош Љушић (гл. и одг. ур.), *Енциклопедија српског народа*, Београд, Завод за уџбенике, 2008, стр. 174.

*Zbornik radova o teoriji prevodenja*, Београд, Savez književnih prevodilaca Jugoslavije, 1963.

Јанковић, Владета, „Сећања на Албина Вилхара”, *Мостови*, год. VII, бр. 28, св. 4, Београд 1976, стр. 344–347.

Jovanović, Slobodan A. (gl. ur.), *Savremeni književni prevodioci Jugoslavije*, Београд, Savez književnih prevodilaca Jugoslavije, 1970, str. 101.

Jovanović, S[lobodan] A., „Gavela, Branko”, у: Živojin Boškov (gl. ur.), *Leksikon pisaca Jugoslavije*, knj. II, Novi Sad, Matica srpska, 1979, str. 206–207.



Костић Радојчић Г[ордана], „Вилхар, Албин”, у: *Српска енциклопедија*, том II, Нови Сад – Београд, Матица српска – Српска академија наука и уметности – Завод за уџбенике, 2013, стр. 399.

Марицки-Гађански, К[сенија], „Вилхар, Албин”, у: Чедомир Попов (гл. ур.), *Српски биографски речник*, књ. 2, Нови Сад, Матица српска, 2006, стр. 211.

Пртија Слободанка, *Писма Сенеке Филозофа и Плинија Млађег*. Не-објављена магистарска теза одбрањена 2005. у Одељењу за класичне науке Филозофског факултета у Београду; ментор: проф. др Војислав Јелић.

Šešelj Zlatko, *Bibliografija antike, Iа, Prijevodi klasične grčke i rimske književnosti i knjigata 1880–1980*, Zagreb, Latina et Graeca (Biblioteka „Latina et Graeca”, Priručnici, knj. 2), 1991.

Vesna Vasic-Al Shaikhsalama

LETTRES DE PLINE LE JEUNE TRADUIT PAR ALBIN VILHAR  
(Résumé)

Le but de notre recherche est l'analyse linguistique et stylistique de l'œuvre de Pline le Jeune, *Lettres*, qui a été traduite en serbe par Albin Vilhar. Au début de cette analyse nous nous sommes proposé d'offrir aux lecteurs la biographie du traducteur. La traduction serbe maintient le ton et conserve les figures de style propres au texte original, tout en introduisant différents autres procédés stylistiques. Les résultats de notre analyse linguistique et stylistique soulignent qu'Albin Vilhar offre au lecteur serbe une traduction correcte et précise, conforme au style et à l'esprit de l'original.

**Mots-clés:** Pline le Jeune, Albin Vilhar, latin, prose romaine, littérature de traductions serbes du vingtième siècle, réception de l'antique en Serbie.

Примљено 2. априла 2022, прихваћено за објављивање 8. јуна 2022. године.